

Fasta kontakter i Vård och Omsorg

Fastställd av Strategisk samverkansledning
Framtagen av hälso- och sjukvårdsförvaltningen
och socialförvaltningen
Datum 2026-03-30
Version 4.0

Fasta kontakter i vård och omsorg

Innehåll

1. Inledning	2
2. Lagstiftning	2
2.1 Fast läkarkontakt, fast vårdkontakt och fast omsorgskontakt.....	2
2.2 Fast läkarkontakt.....	2
2.3 Fast vårdkontakt.....	3
2.4 Fast omsorgskontakt.....	3
3. Roller och ansvar	3
3.1 Fast läkarkontakt.....	3
3.1.1 Den fasta läkarkontaktens ansvar	3
3.2 Fast vårdkontakt.....	3
3.2.1 Den fasta vårdkontaktens ansvar.....	4
3.3 Fast omsorgskontakt.....	4
3.3.1 Den fasta omsorgskontaktens ansvar.....	4
3.4 Flera fasta vårdkontakter.....	5
3.4.1 Samordnande fast vårdkontakt.....	5
3.5 Övergripande ansvar.....	5
4. Dokumentation	6
5. Verksamhetens rutiner	6
6. Andra kontakter	6

1. Inledning

De fasta kontakterna inom vård och omsorg är fast läkarkontakt, fast vårdkontakt och fast omsorgskontakt. **Tillsammans utgör de infrastrukturen för personcentrerat arbete.** Syftet med dessa roller är att patientens behov av medicinsk bedömning och behandling, trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet uppfylls i kontakter med vården och omsorgen. De fasta kontakterna har olika kompetenser och kompletterar varandra. Genom samverkan skall de arbeta för en gemensam överenskommelse med patienten där den centrala delen i uppdraget är att stötta patienten utifrån dennes behov. Syftet är också att tydliggöra ansvaret mellan vården, omsorgen, patienten samt dennes anhöriga. Förutom nyttan för patienten bidrar de fasta kontakternas arbete till ökad effektivitet i vård och omsorg genom tydligare informationsflöde, minskat dubbelarbete och ett effektivt användande av resurser. Den fasta kontaktens uppdrag gäller för alla patienter oavsett ålder vilket innebär att elevhälsan och skola är viktiga aktörer att göra delaktiga för att skapa helhet i det personcentrerade arbetet. Fasta kontakter i vård och omsorg arbetar utifrån patientens samtycke.

Denna riktlinje är beslutad av förvaltningschefer i samverkan (strategisk samverkansledning), hälso- och sjukvårdsförvaltningen är administrativ ägare av dokumentet i docpoint. Riktlinjen syftar till att inom vård och omsorg ge en enhetlig bild kring arbetet med fasta kontakter. Den skall vara vägledande i samordningen kring patienten och fungera som ett stöd till chefer deras medarbetare genom att tydliggöra de fasta kontakternas ansvarsområden och relationerna mellan de tre rollerna. Därmed skapas förutsättningar för ökad trygghet och förutsägbarhet hos patienten, där nästa steg är tydligt och samordnat. Riktlinjen kompletteras med verksamhetsspecifika rutiner.

2. Lagstiftning

2.1 Fast läkarkontakt, fast vårdkontakt och fast omsorgskontakt

Från och med 1 juli 2026 justeras innehållet i patientlagen (2014:821 3 kap 2 §). Justeringen av lagtexten innebär att vårdgivarens informationskrav i förhållande till patienter ökar. En patient ska få information om *vem* som är patientens fasta vårdkontakt och fasta läkarkontakt samt *hur* patienten kan komma i kontakt med sin fasta vårdkontakt, sin fasta läkarkontakt och sina vårdenheter.

En person som vistas på SÄBO ska erbjudas både fast vårdkontakt och fast omsorgskontakt utifrån rollernas olika ansvarsområden. Detta regleras i flera lagparagrafer, bl.a. i hälso- och sjukvårdslagen (3a §) och i socialtjänstlagen (3 kap 6a §).

Det finns ingen lagstiftning som reglerar att fast vård- eller omsorgskontakt ska erbjudas vid korttidsboende. Dock finns inget hinder att så sker.

2.2 Fast läkarkontakt

Fast läkarkontakt regleras i Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 7 kap. 3 § som anger att primärvården skall vara organiserad så att alla som omfattas av regionens ansvar för hälso- och sjukvård skall kunna välja utförare av hälso- och sjukvårdstjänster samt välja en fast läkarkontakt. Patientlagen (2014:821) kapitel 6 beskriver att patienten skall få möjlighet att välja en fast läkarkontakt inom primärvården samt erhålla tydlig information om denna valmöjlighet.

2.3 Fast vårdkontakt

Hälsö- och sjukvårdsförordningen (2017:80) anger att verksamhetschef utser fast vårdkontakt. Patientlagen kap 6 beskriver patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet som ska tillgodoses och att olika insatser skall samordnas på ett ändamålsenligt sätt. Patienterna skall få information om möjlighet till fast vårdkontakt enligt kap 3. 2 § i patientlagen. Fast vårdkontakt skall utses om patienten själv begär det, eller om det är nödvändigt för att tillgodose patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet. Vid livshotande tillstånd skall läkare vara fast vårdkontakt, i övriga fall kan andra yrkeskategorier utses.

2.4 Fast omsorgskontakt

Enligt 4 kap. 2 b § SoL skall den som har hemtjänst erbjudas en fast omsorgskontakt som skall tillgodose dennes behov av trygghet, kontinuitet, individanpassad omsorg och samordning utifrån hemtjänstens verkställande.

3. Roller och ansvar

3.1 Fast läkarkontakt

Den fasta läkarkontakten finns i **primärvården** och utses genom listning utifrån det vårdval medborgaren gör. Fast läkarkontakt skall enligt Socialstyrelsen ha kompetens i allmänmedicinska arbetssätt och förhållningssätt. Hyrläkare kan inte vara fast läkarkontakt. Socialstyrelsen har tagit fram ett stödmaterial för utveckling av arbetssättet för fast läkarkontakt som verksamheten kan ta hjälp av. Socialstyrelsens stödmaterial för fast läkarkontakt (Socialstyrelsen.se)

3.1.1 Den fasta läkarkontaktens ansvar

Den fasta läkarkontakten har ansvar för att:

- undersöka, utreda, ställa diagnos och behandla, samt planera för uppföljning av den medicinska vården som patientens tillstånd kräver
- ge information om möjliga behandlingar
- ge patienten möjlighet att vara delaktig i sin vård
- samverka med patientens fasta vårdkontakter, oftast via den fasta vårdkontakten vid den egna verksamheten

3.2 Fast vårdkontakt

Inom hälso- och sjukvården ska en fast vårdkontakt utses till patienter som begär det och/eller till dem som bedöms ha behov av samordning, trygghet, relationskontinuitet, säkerhet och trygghet. I primärvården skall samverkan med fast läkarkontakt beaktas när fast vårdkontakt utses för att säkerställa kontinuerligt teamarbete. En patient kan ha en fast vårdkontakt i flera verksamheter inom HSF som är involverade i dennes vård och omsorg. För primärvård och specialistvård gäller följande:

Primärvård

En patient kan ha en fast vårdkontakt på den vårdcentral patienten är listad eller i någon annan av primärvårdens verksamheter såsom exempelvis BVC. Den fasta vårdkontakten på vårdcentralen arbetar i team med patientens fasta läkarkontakt och samverkar med patientens övriga fasta kontakter. Hemsjukvården utser en fast vårdkontakt för de patienter som är inskrivna där.

Specialistvård

En fast vårdkontakt utses i specialistvården när det krävs specialiserade åtgärder som inte kan tillgodoses inom primärvården. Det kan röra sig om vård i hemmet och/eller på mottagning. För patienter med **livshotande tillstånd** skall den fasta vårdkontakten vara en legitimerad läkare

(socialtjänstlagen 2 kap. 3 §). Begreppet ”patientansvarig läkare” (PAL) har successivt ersatts av begreppet ”fast vårdkontakt” och trädde formellt i kraft 2023 genom ändringar i patientlagen. I livets slutskede blir det extra viktigt med nära personcentrerad samverkan mellan läkaren i rollen som fast vårdkontakt, den specialiserade vården, fast läkarkontakt i primärvården och patienten övriga fasta kontakter.

3.2.1 Den fasta vårdkontaktens ansvar

Den fasta vårdkontakten ansvarar för att tillgodose patientens informationsbehov, samordna, förmedla kontakter och vara kontaktperson i vård och omsorg enligt följande:

Tillgodose patientens informationsbehov: Informationen skall anpassas utifrån patientens tillstånd och förutsättningar att förstå-, kritiskt bedöma- och agera utifrån sin bedömning. Om detta inte är möjligt skall informationen ges till närstående under förutsättning att det inte strider emot sekretess och tystnadsplikt.

Samordna: Den fasta vårdkontakten ska bidra till god samordning av vård och omsorg och fungera som stöd för patienten. Rollen innefattar även att se till att planering och överenskommelser mellan patienten och vården är tydliga och att patienten är införstådd med innebörden. Överenskommelser som görs tillsammans med patienten skall dokumenteras och innehålla de delar som lyfts i avsnittet sammanhållen planering. Detta förutsätter en god kontakt och samverkan med andra fasta kontakter, liksom med andra verksamheter utifrån patientens behov.

Förmedla kontakter och vara kontaktperson i vård och omsorg: Den fasta vårdkontakten ska förmedla kontakter med andra relevanta personer inom hälso- och sjukvården och underlätta en helhetssyn på patientens situation. Rollen innefattar också att fungera som ett stöd när patienten inte kan ta del av planering inom vården på egen hand. Exempelvis genom att verka som kontaktperson för andra delar av hälso- och sjukvården, socialtjänsten och i förekommande fall andra berörda myndigheter.

Funkera som stöd till den fasta läkarkontakten kring de patienter som har komplexa vårdbehov eller är multisjuka och där samordningsbehovet är omfattande. Den fasta vårdkontakten ska också stödja patienter som har särskilt behov av kontinuerlig information och stöd.

3.3 Fast omsorgskontakt

En fast omsorgskontakt är en utsedd person, oftast inom hemtjänsten, som fungerar som ett kontinuerligt stöd och samordnare för brukaren. Personer som vistas på SÄBO ska också erbjudas en fast omsorgskontakt. Syftet är att säkerställa trygghet, kontinuitet och säkerhet för brukaren. I samråd med brukaren utgör den fasta omsorgskontakten informationslänken med hälso- och sjukvårdens fasta kontakter.

3.3.1 Den fasta omsorgskontaktens ansvar

Den fasta omsorgskontakten ansvarar för:

- Att vara brukarens huvudkontakt inom hemtjänsten
- Lära känna personen så att förändringar i brukarens vardag och/eller hälsotillstånd uppmärksammas
- Se till att omsorgen anpassas efter brukarens behov
- Funkera som en trygg kontaktpunkt för brukaren
- Samordna insatser inom hemtjänsten, mot legitimerad hälso- och sjukvårdspersonal och andra för brukaren relevanta aktörer

- Delta i möten som berör brukaren och dennes vardag, exempelvis vid SIP-möten, möten med biståndshandläggare och andra yrkeskategorier
- Ha kontakt med anhöriga, närstående och hemtjänstens arbetsgrupp

3.4 Flera fasta vårdkontakter

När en person erhåller vård från flera olika vårdgivare kan den tilldelas en fast vårdkontakt hos respektive vårdgivare. Det innebär att en person kan ha flera fasta vårdkontakter. Syftet är att patienten ska kunna känna sig delaktig och trygg i sin vård. Samordning och informationsdelning mellan patientens fasta kontakter är avgörande för det personcentrerade arbetet. Förutsatt att patienten gett sitt samtycke skall patientens fasta kontakter samverka med varandra.

3.4.1 Samordnande fast vårdkontakt

När flera fasta kontakter är involverade runt en patient kan en samordnande fast vårdkontakt utses. Personen som tilldelas denna roll skall ha god kännedom om patienten och dennes behov, samt ha goda förutsättningar att säkerställa att patientens vård och omsorgsbehov blir tillgodosedda. Den samordnande fasta vårdkontakten ska finnas där den huvudsakliga vården utförs med utgångspunkt utifrån följande ordning.

- Primärvården när det finns en regelbunden kontakt upprättad
- Där grundsjukdomen/huvuddiagnos behandlas eller i den vårdenhet som har stor del i patientens vård
- Där kompetensen för patientens sjukdom bäst kan tillgodoses

Hur samordningen mellan de fasta kontakterna ska gå till klargörs vid exempelvis SIP eller vårdplanering och ska med tydlighet framgå i den dokumenterade överenskommelsen

Bilden nedan sammanfattar fasta kontacters organisatoriska tillhörighet, profession och ansvar.

<i>Roll</i>	Fast vårdkontakt	Fast läkarkontakt	Fast omsorgs kontakt
<i>Var</i>	All Hälsö- och sjukvård	Primärvården	Hemtjänst
<i>Roll</i>	Ej professionsbaserad, den som är mest lämpad utifrån kompetens och kontinuitet	Specialist i allmänmedicin eller ST-läkare i allmänmedicin alt. Individuell prövning *	Undersköterska
<i>Ansvar</i>	Samordning kring patienten och dennes insatser i vård och omsorg	Utifrån medicinsk bedömning ansvarig för samordning av medicinska insatser	Deltar i Samordningsmöten, förmedlar vardagsstatus kring personen

*Individuell prövning utifrån nationella rekommendationer.

3.5 Övergripande ansvar

- I lagen regleras att verksamhetschef ansvarar för att utse fast vårdkontakt i sin verksamhet. I de fall verksamhetschef delegerar detta ansvar ska detta tydligt framgå i verksamhetens lokala rutin för fasta vårdkontakter
- Inom hemtjänsten är det ansvarig där som utser den fasta omsorgskontakten
- Verksamhetschef och vårdgivare ansvarar för att skapa rutiner för samverkan mellan fasta kontakter, följa upp- och vid behov justera dessa

- Vårdgivaren Region Gotland ansvarar för att säkerställa den digitala infrastrukturen för samverkan. Här ingår att synliggöra patientens fasta kontakter för både vårdpersonal, omsorgspersonal och patient

4. Dokumentation

Namnet på den fasta kontakten registreras i TakeCare under rubriken *Kontakter*, i Treserva eller i annat gällande journalsystem. Det ska tydligt anges genom vilket telefonnummer man ringer för att nå den fasta kontakten (direktnummer eller nummer till mottagningen).

När den fasta vårdkontakten är utsedd inom HSF och angivits i kontaktkortet (endast synligt för personal) journalförs detta i lämplig journalanteckning. Där beskrivs också syftet med den fasta kontakten för patienten. Patienten skall ges information om den fasta vårdkontakten både muntligt och skriftligt. Om patienten har stöd av närstående skall även dessa få information om vem som är den fasta vårdkontakten och hur denna kan nås (såvida inte sekretessregler eller tystnadsplikt behöver iakttas).

Om en kontaktsjuksköterska i cancervården har en central roll i att samordna vården och fungerar som kontinuerlig länk i olika vårdssammanhang för patienten kan den rollen likställas med rollen fast vårdkontakt för specifik patient. När detta sker ska det tydlig dokumenteras. I de fall som en samordnande fast vårdkontakt utsetts ska namnet på den personen framgå i kontaktkortet som den primära fasta vårdkontakten.

5. Verksamhetens rutiner

Den verksamhet som har fasta vårdkontakter i sin verksamhet skall upprätta och vid behov justera sina lokala rutiner utifrån denna riktlinje. I de verksamhetsspecifika rutinerna skall framgå hur patientens delaktighet säkras under den tid den fasta vårdkontaktens uppdrag är aktuellt. En tydlig kommunikation förutsätter att patienten är delaktig vid uppstart av uppdraget, hur samarbetet skapas på bästa sätt, vilka förväntningar patienten har samt hur och när uppdraget avslutas. Områden som skall lyftas i verksamhetsspecifika rutiner är:

- Kriterier för hur en fast vårdkontakt utses och när den avslutas
- I primärvården skall förutsättningar skapas för teamarbete mellan fast läkarkontakt och fast vårdkontakt. Utgångspunkten bör vara läkarens lista.
- Mått för uppföljning och utvärdering av de fasta vårdkontakternas uppdrag.
- Uppföljning av rollens uppdrag utifrån syftet att skapa samordning, kontinuitet, trygghet och säkerhet för patienten.
- Hur tar verksamheten ansvar för sin del i samverkan med andra verksamheter för att säkerställa en god samordning och helhet kring patientens vård och omsorgsinsatser.

Inom HSF finns *Lathund rutiner fasta vårdkontakter* som kan användas för ytterligare vägledning.

6. Andra kontakter

Vård och omsorg skall vara sammanhängande och koordinerad för alla patienter oavsett dennes ålder. Verksamheter där det inte finns en uttalad fast vårdkontakt enligt denna riktlinje men där det finns ett behov av samordning och samsyn kring individens behov skall vara kända och delaktiga utifrån behov. Exempel på verksamhetsområden där en fast vårdkontakt inte utses men som är relevanta aktörer kring individen är elevhälsan, samt aktörer för individer med behov av stöd på grund av funktionsnedsättning. Aktuella kontaktuppgifter till dessa registreras som en aktuell kontakt i kontaktkortet i Takecare. I

